

nyttelse efterhaanden vinde en saadan Anklag, at det ikke bliver aldeles betydningsløse Tale, der bliver Tale om. Dernæst er der i alle hygieiniske Spørgsmaal en Sum af Ulemper, man engang har vænnet sig til, og som man maa finde sig i, hvor slemme de end monne være fra et hygieinisk Standpunkt, men Op-gaben, som Hygieinikerne under disse Forhold stille sig, er om muligt at sætte en Grændse for, at de udbrede sig og stadig antage større og større Dimensioner. Det er det Haab, Hygieinikerne nære, at Tilladelsen til Vugbrænding vil vinde saamegen Anklag, at de Farer, den stedse større Overfyldning af Kirkegaardene og de stedse tiltagende ugunstige Forhold, hvorunder Kirkegaardene nu maa anlægges, for Fremtiden medføre, vilde formindskes. Derfor ere Hygieinikerne tilfredse med en Tilladelse, som ganske vist kan blive betydningsløs, hvis den ingen Tilslutning finder, men ogsaa kan blive af Betydning, hvis den benyttes. Det er imidlertid for overbevisste Hygieinikere — jeg taler jo her hovedsagelig i Andres Navn — tilstrækkeligt, og det Æneste, der kan naas, i den Fremtid vi kunne overskue. Det kan imidlertid være, at den almindelige Følelse vil forandre sig, og at Stemningen i Europa i det Hele taget kan blive saa forandret, at en saadan Lov kan komme, som det omtaltes for, at man frygtede for; men jeg tror ikke, at det vil ske i vor Levetid, eller at vor Afstemning vil faae Noget med denne Frygt at gjøre.

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet (Scavenius): Ser da det ærede Medlem, som nu satte sig, ikke, at der kan optaa en hygieinisk Fare, just hvis det, han ønsker, gennemføres? Han var ganske enig med mig i, at Hygieinen ikke i den nærmeste Fremtid eller ikke engang i en nær Fremtid vilde vinde Noget ved, at man nu gik ind paa at tillade Vugbrænding; men deraf følger, at det, efterat dette Andragende er bevilget, vil være ligesaa nødvendigt, som forinden, at sørge for, at de bestaaende Kirkegaardsforhold blive saa gode som muligt. Nu kunde man jo dog let tænke sig, at det for en Kommune, som har store Udgifter, og for hvem det er overordentlig dyrt at anstaffe Jord til nye Kirkegaarde og anlægge dem efter Hygieinens Fordringer, forsaavidt som disse kunne tilfredsstilles ved en Kirkegaard, kunde være meget fristende at sige: her er jo et Vugbrændingsapparat, det koster os Ingenting, der kunne I gaa hen, vi ville virkelig ikke anvende en Måsse Penge paa at anlægge nye Kirkegaarde eller forbedre de gamle; gaa I hen og brænd Eders Døde. Der kunde, som sagt, Hygieinen

komme til at lide meget betydeligt derved, at man ikke indrettede Kirkegaardene saa godt som muligt af Hensyn til, at Vugbrændingsanstalten kunde benyttes, og dels kunde der derved blive øvet en vis Tvang paa Befolkningen, som jeg ialtfald ikke synes var heldig. Jeg tror derfor, at selv Gjennemførelsen af de meget bestedne Fordringer, som det ærede Medlem stiller, kan fremkalde visse Farer, og hvad Provstestyret angaar, som det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgtreds (Berg) vilde afbryde mig med, maa det ærede Medlem dog vide, at Et er, hvad der strengt taget efter Lovens Ord kan fordres ved Kirkegaardenes Anlæggelse og Vedligeholdelse, og et Andet er, hvad man af hygieiniske Grunde ogsaa fra Kommunernes Side vil gjøre for at udføre Alt saa godt som muligt; det Æne er Et, og det Andet er noget ganske Andet og ganske vist ogsaa meget Dyrt.

Brandes: Det forekommer mig at være det Mærkværdige ved denne Debat, at de to Ministre, til hvilke man vil henvisse Andragendet, netop tage den modsatte Rolle af den, man skulde vente. Den høitærede Kultusminister optræder hele Tiden som Hygieiniker, og den høitærede Justitsminister beholder sig til Kultusministeren og tager hele Tiden det religiøse Standpunkt. Dette vilde forekomme mig meget løierligt, naar jeg ikke deri saa en Bestræbelse fra de høitærede Ministre efter at komme bort fra Sagens egentlige Kjerne. Jeg skal ikke gaa nærmere ind paa det Hygieiniske, det forekommer mig, at vi Alle have en Øst til at slippe bort fra det ved at sige, at man ikke forstaaer sig videre paa det; men det undrer mig noget, at man fra Ministeriets Side, der ellers skaar saa meget paa Sagkyndigheden, ikke paa dette Omraade har samme Anskuelse som ellers. Naar det fra Sundhedskollegiets Side i Landet er udtalt, at man anser Vugbrænding for ønskelig, hvorfor findes der saa ikke Anklag hos Justitsministeren for disse Udtalelser? Saa andre Punkter vilde man jo tage Hensyn dertil, naar Læger, Sagkyndige og Universitetsprofessorer udtalte sig for en eller anden Forholdsregel; hvorfor vil man saa netop paa dette Omraade sige: Vi tro i Almindelighed paa Sagkyndigheden, men da vi her ikke ere sagkyndige, kunne vi her ikke slutte os til, hvad de sige? Og naar man siger, at denne Forholdsregel vilde være ganske betydningsløs, hvis man ikke ud fra den kommer til langt almindeligere Foranstaltninger, hvis man ikke ud fra en saadan fakultativ Tilladelse kommer til et generelt Raabud, kan man jo sige, at, hvis det er